

รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพ สำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ Education Management Model for Career Development Disadvantaged Student for Schools under Royal Initiatives

ณรงค์ อภัยใจ^{1*}
Narong Apaijai^{1*}

¹หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

เลขที่ 202 ถนนช้างเผือก ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300

¹Doctor of Philosophy Program in Educational Leadership and Human Resource Development,
Chiang Mai Rajabhat University

202 Chang Phueak Road, Chang Phueak Sub-district, Mueang District, Chiang Mai Province 50300

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส 2) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส และ 3) ศึกษาผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส วิธีดำเนินการวิจัยมี 6 ขั้นตอนดังนี้ 1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ตารางวิเคราะห์เนื้อหา 2) ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาการส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ จำนวน 5 แห่งที่มีการปฏิบัติที่ดี เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบศึกษาเอกสารและแบบสัมภาษณ์ 3) ศึกษาแนวทางการการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ 4) ยกย่องรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ 5) ตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

*ผู้เขียนหลัก

อีเมล: narong.ap@gmail.com

จำนวน 9 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสนทนากลุ่ม และ 6) ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ กลุ่มประชากรที่ใช้ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ จำนวน 54 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพและแนวทางในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริประกอบด้วย 4 องค์ประกอบได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและสภาพแวดล้อม ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบและ 2 เงื่อนไขความสำเร็จ องค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย การบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป 2) ด้านกระบวนการประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ การปรับปรุงและการรายงานผล มีการประสานงานเป็นกลไกการขับเคลื่อน 3) ผลผลิตด้านคุณภาพผู้เรียน และผลผลิตด้านประสิทธิผลการบริหารจัดการ และเงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ 1) หน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและ 2) มีองค์กรภายนอกให้การสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ และผลการประเมินรูปแบบมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ

การบริหารจัดการศึกษา ส่งเสริมอาชีพ เด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ

Abstract

This research aimed to 1) study the educational status and guidelines of Education Management Model for Career Development Disadvantaged Student for Schools under Royal Initiatives. 2) create a model of Education Management Model for Career Development Disadvantaged Student for Schools under Royal Initiatives.. and 3) study the results of the evaluating model Education Management Model for Career Development Disadvantaged Student for Schools under Royal Initiatives. The research methodology was qualitative research which had 6 steps; 1) Reviewing all the literature related to the career development education management model for disadvantaged student of schools under royal initiatives. Collected data by using the analyzing table, 2) studying the career development education management model for disadvantaged student of schools under royal initiatives.in 5 schools under the royal initiation using the interviewing form and documentary research 3) studying the educational management for promoting careers in disadvantaged students in schools under the royal initiation from interviewing 9 experts regarding

the development of this model using the interviewing form, 4) creating the career development education management model for disadvantaged student of schools under royal initiatives, 5) Evaluating the model by the experts using a group discussion, 6) Evaluating the potentiality and advantage of implementing the model with 54 administrators of the school under the royal initiation using the questionnaire data analysis by average and standard deviation.

The results were there were four major concerns in educational status and guidelines for promoting career in the targeted students including inputs, process, results, and environment. The results of creating the model were three compositions and two conditions. The compositions were 1) inputs which consist of the school management in academic management, human resource management, funding management, and general management, 2) process which consists of planning, doing, evaluating, improving, and reporting, and 3) results which include students' quality and the efficiency of management. The two conditions of success were 1) internal supporting; the agencies always had policies to support the management and external supporting, 2) schools were always supported by other organizations. The result of evaluating the model was the model could be implemented in the schools at level "Most".

Keywords

Educational Management, Career Development, Disadvantaged Student, School Under Royal Initiatives

บทนำ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงมีความห่วงใยและเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลและทุรกันดาร ทั้งนี้เนื่องจากเด็กที่นักเรียนมีปัญหาเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ ปัญหาคุณภาพการศึกษา ปัญหาการประกอบอาชีพหลังจบการศึกษา ดังนั้นพระองค์จึงมีพระราชดำริที่พระราชทานความช่วยเหลือให้แก่โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลและทุรกันดารทั้งสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สังกัดกระทรวงมหาดไทยและสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนา 6 วัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) ส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัยของเด็กและเยาวชนเริ่มตั้งแต่ในครรภ์มารดา 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน 3) เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการเรียนรู้ทางวิชาการ 4) เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางการอาชีพ 5) ปลูกฝังจิตสำนึกและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและ 6) เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น พระองค์ท่านได้พระราชทาน

แนวคิดของการจัดการศึกษาตามแนวพระราชดำริที่พระราชทานความช่วยเหลือให้แก่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในพื้นที่ขาดแคลนที่นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ ปัญหาคุณภาพการศึกษา ปัญหาการประกอบอาชีพหลังจบการศึกษาที่ทรงยึด “หลักความเสมอภาคทางการศึกษา” โดยมีวัตถุประสงค์ให้เยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีโอกาสได้รับการศึกษาตามศักยภาพ สามารถประกอบอาชีพได้ เป็นพลเมืองดี มีสำนึกรักท้องถิ่นและเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ (Chulalongkorn University, 2012, 3 - 39) สำหรับโรงเรียนในโครงการพระราชดำรินสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือ ส่วนใหญ่นักเรียนเป็นชนเผ่าที่อาศัยอยู่บนภูเขาสูงและทุรกันดาร มีหลากหลายเผ่าพันธุ์ ได้แก่ กะเหรี่ยง (ปกากะญอ) ม้ง (แม้ว) เมี่ยน (เย้า) อาข่า (อีเก้อ) ลีซู (ลีซอ) ลาหู่ (มุเซอ) ลัวะ ถิ่น ขมุ และมลาบรี (ตองเหลือง) รวมทั้งชนกลุ่มน้อยอื่นๆ เช่น ปะหล่อง ตองซู้ จินฮ่อ ไทยใหญ่ ไทยลื้อ และคนไทยพื้นราบที่ขึ้นไปประกอบอาชีพ มักประสบปัญหายากจน ครอบครัวมีรายได้น้อยสภาพครอบครัวที่แตกแยก เด็กขาดความอบอุ่น มีปัญหาด้านสุขอนามัย ภาวะโภชนาการต่ำ (The Department of Social Development and Welfare, 2002, 2 Wisalaporn, 2009, D & Wapeeta, 2004, Abstract) สำหรับสภาพการจัดการศึกษาบนพื้นที่ภูเขาสูง พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคหลายด้าน เช่น การที่เด็กนักเรียนใช้ภาษาถิ่น ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ทำให้มีปัญหาเรื่องการอ่านและการเรียนภาษาไทย ปัญหาการขาดครูหรือครูย้ายบ่อย ขาดแคลนสื่อวัสดุการเรียนการสอนทำให้เด็กนักเรียนบนพื้นที่ภูเขาสูงมีคุณภาพการเรียนต่ำ ประกอบกับสภาพของครอบครัวมีความยากจนผู้ปกครองไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรหรือการจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนหรือบริบทของชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะด้านการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (The Office of the Basic Education Commission, 2008, 4) ซึ่งสอดคล้องกับ Wisalaporn (2009, 215) ที่ได้เสนอแนะว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสตามชายขอบหรือพื้นที่ภูเขาสูงควรมีรูปแบบการจัดการศึกษาเฉพาะ เช่น ไม่แยกอาชีพกับการศึกษาแทนที่จะเรียนวิชาการในหลักสูตรเพียงอย่างเดียว ควรจัดให้มีการเรียนวิชาการกับวิชาชีพเพื่อไปสู่การมีงานทำและการมีรายได้ระหว่างเรียน เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักเรียนในพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน ไม่มีโอกาสที่จะเรียนต่อระดับสูงและสามารถประกอบอาชีพได้เมื่อสำเร็จการศึกษาเช่นเดียวกับ Manokarn (2010, 189) ที่เสนอแนะให้จัดการศึกษาเพื่ออาชีพเพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงซึ่งส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน มีโอกาสที่จะเรียนต่อระดับสูงและสามารถประกอบอาชีพได้เมื่อสำเร็จการศึกษา

จากรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริที่ผ่านมาพบว่า โรงเรียนมีการส่งเสริมอาชีพทางการเกษตรและอาชีพอื่นๆ ที่เป็นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิต และมีการจัดการเรียนการสอนอาชีพในสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพและกิจกรรมนอกหลักสูตร ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในลักษณะดังกล่าวเป็นการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและรู้จักอาชีพเพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นเท่านั้น แต่ในสถานการณ์ของนักเรียนโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่

มีฐานะยากจน อัตราการเรียนต่อต่ำ นักเรียนจบการศึกษาภาคบังคับแล้วเข้าสู่ตลาดแรงงานเพื่อหารายได้ช่วยเหลือครอบครัว มีการเข้ามาทำงานในเมืองมากกว่าจะประกอบอาชีพในท้องถิ่นของตนเอง นักเรียนที่จบการศึกษาไม่มีทักษะในการทำงานอย่างเพียงพอ ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และทางด้านเทคโนโลยี ความต้องการของตลาดแรงงานจึงต้องการคนที่มีคุณภาพ มีคุณลักษณะของแรงงานที่เป็นที่ต้องการของผู้ประกอบการ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องมีการพัฒนาการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ มีทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงานในอนาคตได้อย่างมีคุณภาพ (Office of H.R.H Princess Maha Chakri Sirindhorn's Projects, 2008 , 11-12)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โดยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ เพื่อให้โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำรินำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพให้แก่เด็กนักเรียนซึ่งจะทำให้เด็กนักเรียนเกิดความรู้ ทักษะอาชีพตามความถนัด และความสนใจต่อทันการเปลี่ยนแปลงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ
3. เพื่อศึกษาผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริโดยศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ตารางวิเคราะห์เนื้อหา การเก็บรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวกับเนื้อหาการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอแบบพรรณนาความเรียง
2. ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาการส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริที่มีการปฏิบัติที่ดีตามเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ เป็นโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จได้รับการคัดเลือกให้นำผลงานมาเสนอในงานระดับ สพฐ. และเป็นที่ยอมรับ

ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ และโรงเรียนที่ผ่านการประเมิน ผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษา โดยเฉพาะด้านผู้บริหารผ่านระดับดีขึ้นไป จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ในวงรอบที่ 2 ปี พ.ศ. 2554 – พ.ศ.2558 แหล่งข้อมูลโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีผลการปฏิบัติที่ดี จำนวน 5 แห่ง ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ โรงเรียนบ้านส้ว อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน โรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดตาก โรงเรียนล่องแพวิทยา อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โรงเรียนบ้านพะเต๊ะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และโรงเรียนบ้านด่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบศึกษาเอกสารเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการศึกษา และแบบสัมภาษณ์ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอแบบพรรณนาความเรียง

3. ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริจากผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และหรือประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประสานถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนัดหมายการสัมภาษณ์การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอแบบพรรณนาความเรียง

4. ขั้นตอนที่ 4 ยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 – 3 มาดำเนินการยกร่าง

5. ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ จำนวน 9 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อเสนอแนะต่างๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาฉันทมติ (Consensus) และปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ

6. ขั้นตอนที่ 6 การประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ กลุ่มประชากร คือผู้บริหารโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ จำนวน 54 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการสัมภาษณ์ รับฟังความคิดเห็นโรงเรียน จำนวน 3 ครั้ง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์

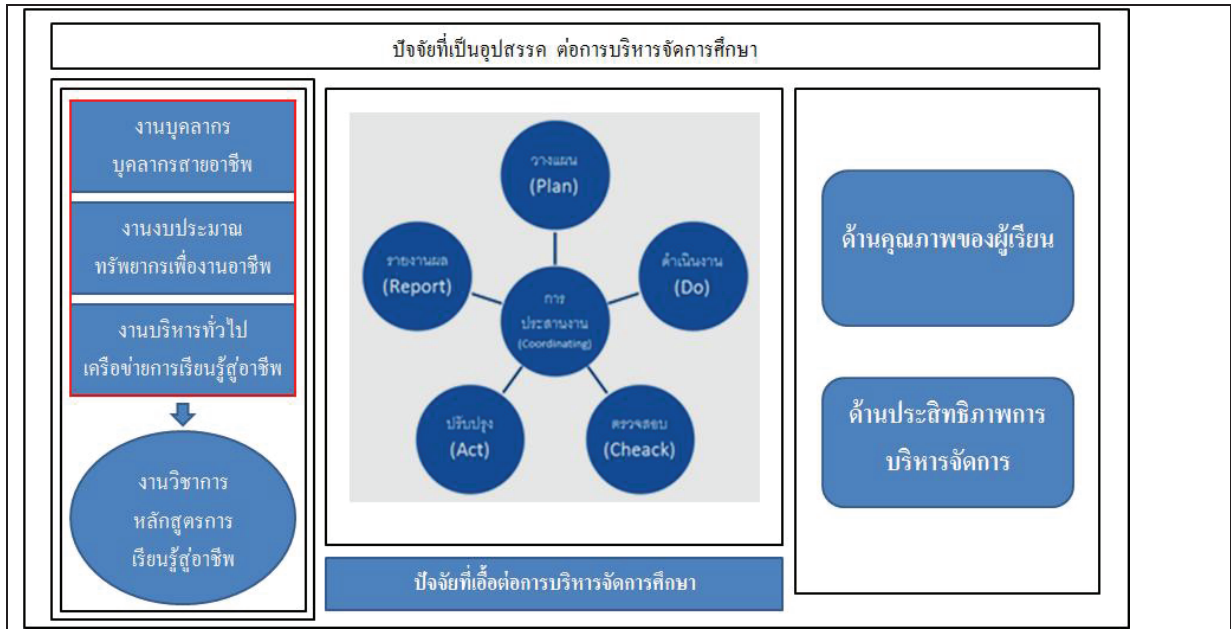

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 2 เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยนำเข้า เป็นการบริหารสถานศึกษาตามโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียน นิติบุคคล ประกอบด้วย 1) งานด้านวิชาการ ซึ่งมีงานด้านการพัฒนาหลักสูตร งานด้านการจัดการเรียนการสอน และงานการวัดผลประเมินผล 2) งานด้านบุคลากร ซึ่งมีงานด้านการพัฒนา การสร้างขวัญกำลังใจและการสร้างแรงจูงใจ 3) งานด้านงบประมาณ ซึ่งมีการจัดสรรทรัพยากรและการระดมทรัพยากร 4) งานด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานด้านการมีส่วนร่วม การประสานงาน และการสร้างเครือข่าย องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ การปรับปรุง และการรายงานผล โดยมีการประสานงานเป็นกลไกการขับเคลื่อนองค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต คือ ผลผลิตด้านคุณภาพผู้เรียนและผลผลิตด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ส่วน 2 เงื่อนไขความสำเร็จของหน่วยงานต้นสังกัดคือ มีนโยบายสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและมีการสนับสนุนนอกให้การสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ โดยนำผลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริมาสังเคราะห์และยกกร่างรูปแบบซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ การบริหารตามโครงสร้างโรงเรียน 4 ด้านได้แก่ การบริหารวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ประกอบไปด้วยงานพัฒนาหลักสูตร งานการจัดการเรียนการสอนและงานวัดผลประเมินผล ส่วนงานด้านอื่นได้แก่ งานบริหารบุคคล งานงบประมาณและงานบริหารทั่วไป เป็นส่วนงานสนับสนุนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมอาชีพสำเร็จมีกระบวนการบริหารโดยใช้วงจรคุณภาพมีการวางแผนการปฏิบัติการตรวจสอบการกำกับติดตามแต่สำหรับการบริหารโรงเรียนในโครงการพระราชดำรินั้นต้องมีการรายงานผลและมีการประสานงานเพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุผล ด้านผลผลิตคุณภาพของผู้เรียนนักเรียนมีเจตคติและ ทักษะด้านอาชีพ โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพสำหรับชุมชน สำหรับปัจจัยที่เอื้อให้สำเร็จ คือ นโยบายของรัฐที่มีความต่อเนื่องและการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1: รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ พบว่า ผลการประเมินมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D.= 0.85) โดยองค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 0.74$, S.D. = 0.87) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.70) องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.89) เงื่อนไขความสำเร็จ 1 ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.56) และเงื่อนไขความสำเร็จ 2 ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.77) และผลการประเมินมีประโยชน์ในการนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.59) โดยองค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.60) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.53$, S.D.= 0.62) องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.51) เงื่อนไขความสำเร็จ 1 ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.59) และเงื่อนไขความสำเร็จ 2 ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D.= 0.61)

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริองค์ประกอบดังนี้ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และเงื่อนไขความสำเร็จโดยทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันเชิงระบบมีรายละเอียด ดังนี้

1. องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยนำเข้า คือ กระบวนการบริหารสถานศึกษาตามระเบียบสั่งการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาโดยตรง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ของ Boonprasert (2003) David (1996) Cheng (1996) และ The Office of the Basic Education Commission (2008) ที่ได้มีการกำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหาร ประกอบด้วยงานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณและงานบริหารทั่วไป

1.1 ด้านวิชาการ งานวิชาการถือเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาไว้ 3 ด้านคือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนและ 3) การวัดผลประเมินผล สรุปได้ดังนี้

การพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับสภาพบริบทของพื้นที่ มีการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษาเน้นให้นักเรียนมีเจตคติ มีทักษะในการประกอบอาชีพ และให้ผู้เรียนมีรายได้ระหว่างเรียนและหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดในพื้นที่ สำหรับด้านการจัดการเรียนการสอน ควรจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงในสถานที่จริง เช่น ในสถานประกอบการในชุมชนหรือร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษาในส่วนของ การวัดผลประเมินผลนั้น ควรมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับผู้เรียน มีการประเมินตามสภาพจริง เน้นการประเมินทักษะปฏิบัติและประเมินผลงานของนักเรียนมากกว่าการประเมินทฤษฎีหรือด้านความรู้และมีการสร้างเกณฑ์การวัดผลประเมินผลร่วมกับสถานประกอบการ ภูมิปัญญาหรือสถาบันอาชีวศึกษา

1.2 งานด้านบุคลากร ประกอบด้วยงานด้านการพัฒนา การสร้างขวัญกำลังใจและการสร้างแรงจูงใจ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการพัฒนา โรงเรียนร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษาหรือสถานประกอบการในการพัฒนาครูให้มีความรู้เกี่ยวกับการสอนอาชีพ พัฒนาคู่มือให้มีความเหมาะสม สุ่มเท ในการจัดการเรียนการสอน ทั้งในเวลาและนอกเวลาราชการ อุทิศเวลาในการจัดการเรียนการสอน สามารถประสานงานกับชุมชน สถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และเข้าใจเรื่องของเศรษฐศาสตร์ และการตลาด สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้ สำหรับการสร้างขวัญกำลังใจโรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนอาชีพ โรงเรียนและชุมชนมีการกำหนดทิศทางการศึกษาของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมอาชีพอย่างชัดเจน ในส่วนของ การสร้างแรงจูงใจโรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรให้มีความก้าวหน้าในอาชีพและส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ นอกเหนือจากหน่วยงานต้นสังกัด

1.3 ด้านงบประมาณ ประกอบด้วย การจัดสรรทรัพยากร และการระดมทรัพยากร มีรายละเอียดดังนี้

การจัดสรรทรัพยากรและการระดมทรัพยากรโรงเรียนวางแผนร่วมกับชุมชนและหน่วยงานอื่นในการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนอาชีพโดยการนำทรัพยากรในท้องถิ่นหรือการใช้ทรัพยากรหรือร่วมกันกับหน่วยงานอื่นมีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างเครือข่ายนอกจากนั้นโรงเรียนยังมีการจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากรอื่นเพื่อการสนับสนุนด้านการสอนอาชีพอย่างเพียงพอ

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม การประสานงาน และการสร้างเครือข่าย มีรายละเอียดดังนี้

การมีส่วนร่วมให้สถาบันอาชีวศึกษา สถานประกอบการ คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ภูมิปัญญาเข้า มามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อเป็นการช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพอย่างหลากหลายและให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดรายวิชาหรืออาชีพสำหรับการเรียนการสอน ด้านการประสานงานมีสถานประกอบการสถาบันอาชีวศึกษาหน่วยงานอื่น และหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในส่วนของ การสร้างเครือข่าย ควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายโรงเรียน ในโครงการพระราชดำริเครือข่ายกับสถาบันอาชีวศึกษาเครือข่ายร่วมกับเอกชน สถานประกอบการ เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนการสอนอาชีพ

2. องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ ใช้วงจรบริหารคุณภาพ มีอยู่ 5 ขั้นตอนและมีการสร้างเครือข่ายเป็นกลไกกลไกการขับเคลื่อน มีรายละเอียดดังนี้ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) ขั้นตอนที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Do) ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (Act) ขั้นตอนที่ 5 การรายงานผล (Report)

สำหรับกลไกสู่ความสำเร็จคือการประสานงาน (Coordinating) มีการประสานงานกับภาคีเครือข่าย ทั้งภายในชุมชน และนอกชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมตามความถนัดหรือหน้าที่ของแต่ละภาคส่วนในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนการดำเนินงานของแต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์กันทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยกระบวนการที่สำคัญคือ การรายงานผลการดำเนินงาน ซึ่งโรงเรียนต้องรายงานผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนในโครงการพระราชดำริให้กับหน่วยงานต้นสังกัดและรายงานไปยังโครงการพระราชดำรินิททุกๆ ปี สอดคล้องกับ Sachanukorn (2003, 1 - 5) ได้กล่าวว่า การประสานงานเกิดจากความต้องการที่จะให้งานหรือกิจกรรมย่อยๆ ที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จ โดยปฏิบัติอย่างสอดคล้องในจังหวะเวลาเดียวกันได้ผลงานที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่เป็นไปตามข้อกำหนด ประหยัดเวลาและทรัพยากรในการปฏิบัติงาน

3. องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิตการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ ประกอบด้วย 1) ด้านคุณภาพของผู้เรียน 2) ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผลผลิตด้านคุณภาพของผู้เรียน

นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ มีคุณลักษณะพื้นฐานของการประกอบอาชีพ ได้แก่ ความขยันอดทน ความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น มีทักษะในการประกอบอาชีพและสามารถประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจได้หลังจบการศึกษา และนักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน รวมทั้งนักเรียนสามารถช่วยเหลือครอบครัวได้

3.2 ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

โรงเรียนเป็นสถานที่ฝึกหรือส่งเสริมอาชีพให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง และเป็นแหล่งเรียนรู้หรือศูนย์กลางของการพัฒนาด้านอาชีพเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในชุมชนโดยมีเงื่อนไขความสำเร็จ คือ หน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและมีองค์รภายนอกให้การสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ เนื่องด้วยนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กด้อยโอกาส มีฐานะยากจน ผู้ปกครองมีอาชีพทำไร่นา ดังนั้นโรงเรียนจึงส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่ดีในการประกอบอาชีพซึ่งจะทำให้นักเรียนที่จบการศึกษาแล้วเป็นแรงงานที่มีคุณภาพสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและช่วยเหลือครอบครัวได้ สำหรับด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการนั้น โรงเรียนเป็นองค์กรที่ได้รับการยกย่องและเชื่อถือในชุมชน ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นแหล่งวิทยาการที่เผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ๆ ให้กับชุมชนในทุกๆ เรื่องทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม อาชีพ เช่น โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนสอดคล้องกับหลักการของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (Office of H.R.H Princess Maha Chakri Sirindhorn's Projects, 2008, 11-12) ทรงใช้ในการดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารที่ว่า โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นฐานของการพัฒนา ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน เป็นสถานที่รวมเด็กในวัยเรียนของชุมชน ทำให้เข้าถึงเด็กได้ง่ายและเป็นสถานที่ที่มีผู้ที่มีความรู้ คือครู ซึ่งเป็นแกนสำคัญในการถ่ายทอดให้เด็กได้พัฒนาความรู้ และทักษะต่างๆ

4. องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริประกอบด้วย 2 เงื่อนไข ได้แก่ 1) นโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ 2) การสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ มีโครงการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีงบประมาณในการพัฒนาและมีการนิเทศกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งมีหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนทั้งภาครัฐและเอกชน ได้มีโครงการสนับสนุนช่วยเหลือทั้งเรื่องงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนองค์ความรู้ต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเงื่อนไขความสำเร็จของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี แต่ผู้บริหารหรือบุคลากรในโรงเรียนตลอดจนชุมชนต้องมีการประสานงานกับเครือข่ายให้ชัดเจนและสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในทุกขั้นตอนสอดคล้องกับ Sachanukom (2003, 1 - 5) ที่กล่าวว่า การประสานงานเกิดจากความต้องการที่จะให้งานหรือกิจกรรมย่อยๆ ที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จ โดยปฏิบัติอย่างสอดคล้องในจังหวะเวลาเดียวกันได้ ผลงานที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่เป็นไปตามข้อกำหนด ระยะเวลาและทรัพยากรในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้หากการประสานงานกับเครือข่ายไม่ชัดเจนหรือตรงกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาจะทำให้โรงเรียน

ประสบกับปัญหาการดำเนินงานเพราะว่าในแต่ละหน่วยงานมีการกำหนดแผนงาน โครงการและระยะเวลาในการทำงานต่างกันก็จะเกิดการงานที่ซ้ำซ้อน ไม่เหมาะสมกับระยะเวลา เช่น บางโครงการมีระยะเวลาตรงกับช่วงเวลาสอบปลายปีของโรงเรียนเป็นต้น ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริจะประสบผลสำเร็จได้นั้น การประสานงานและการมีส่วนร่วมจึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญ

การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริโดยผู้บริหารโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ โดยใช้กระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบ ตามขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบตามระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) สอดคล้องกับ Srisa-ard (2010, 104 - 106) ได้กล่าวถึงการวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบนั้นอาจกระทำได้ 2 ขั้นตอน คือขั้นตอน คือ 1) สร้างหรือการพัฒนารูปแบบเพื่อกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ และ 2) ทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบเพื่อทดสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Eisner (1976, 192 - 193) ที่ได้ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ทำวิจัยโดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการศึกษาจากโรงเรียนและผู้ทรงคุณวุฒิ การยกกร่างรูปแบบการตรวจสอบรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิและการประเมินรูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ ส่งผลให้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในโรงเรียนพระราชดำริได้ในระดับมาก

สรุป

สภาพและแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และสภาพแวดล้อม ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ และ 2 เงื่อนไขความสำเร็จ องค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย การบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป 2) ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ การปรับปรุงและการรายงานผล

มีการประสานงานเป็นกลไกการขับเคลื่อน 3) ผลผลิตด้านคุณภาพผู้เรียน และผลผลิตด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และเงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ 1) หน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และ 2) มีองค์กรภายนอกให้การสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ และผลการประเมินรูปแบบมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริควรนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการสอนอาชีพในโรงเรียน

1.2 ควรมีการส่งเสริมพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนอาชีพให้กับผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.3 ควรมีการเชื่อมโยงเครือข่ายการดำเนินงานกับหน่วยงานอาชีพต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการส่งเสริมอาชีพสอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดสรรงบประมาณสำหรับโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ

References

- Boonprasert, U. (2003). *The principle to school administration*. Bangkok: Phraramsee publisher. [in Thai]
- Cheng, Y. C. (1996). *School effectiveness and school-based management: A mechanism for development*. London: The Falmer Press.
- Chulalongkorn University.(2012). *Epilogue of the loyalty*. Bangkok:Chulalongkorn University. Publisher. [in Thai]
- David, J. L. (1996). The who, what, and why of site-based management. *Educational Leadership*. 53 (4), 4-9.
- Eisner, E. (1976). Education connoisseiship and criticism, their form and functions in education evaluation. *Journal of Aesthetic Education*.10(1976), 135-150.
- Manokarn, M.(2010). *The development of an administrative model for basic education shools on the highland and remotearea*. PhD Dissertation in Educational Administration, the Graduated school, NaresuanUniversity. [in Thai]
- Office of H.R.H Princess Maha Chakri Sirindhorn's Projects. (2008). *A Children in remote area's development plan under the H.R.H Princess Maha Chakri Sirindhorn initiation, the 4th edition, 2007-2016*. Bangkok: Chitralada Royal Villa, Dusit Palace. [in Thai]

- Sachanukorn, S. (2003). **The coordination technique**. Bangkok: Saitarnpulisher. [in Thai]
- Srisa-ard, B. (2010). **The fundamental to research**. (8th ed.). Bangkok: Suveeriyasasn. [in Thai]
- The Department of Social Development and Welfare. (2002). **Community house in 20 provinces of Thailand 2002**. Bangkok: Ministry of Social Development and Human Security. [in Thai]
- The Office of the Basic Education Commission. (2008). **The guideline for participating in the Educational management**. Bangkok: The Agricultural Co-operation Federation of Thailand publisher. [in Thai]
- _____. (2009). **Educational management in the remote area of Thailand**. Bangkok: The Agricultural Co-operation Federation of Thailand Publisher. [in Thai]
- Wapeeta, L. (2004). **A study in the needs of underprivileged children on Thailand-Combodia border area: A case study in Nondindang, Buriram**. MA Dissertation in Social Sciences for Development, the Graduated school, BuriramRajabhat University. [in Thai]
- Wisalaporn, S. (2009). **Educational status in the border area of Southern Thailand**. Bangkok: VTC communication publisher. [in Thai]